

РІВНЕНСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

**ОНОВЛЕННЯ ЗМІСТУ, ФОРМ ТА
МЕТОДІВ НАВЧАННЯ І ВИХОВАННЯ
В ЗАКЛАДАХ ОСВІТИ**

Збірник наукових праць

Наукові записки
Рівненського державного гуманітарного університету

Випуск 2 (45)

Заснований в 1996 році

Рівне – 2011

ББК 74.20

О - 59

УДК: 37: 371: 372: 373: 374: 376: 378: 379

Оновлення змісту, форм та методів навчання і виховання в закладах освіти: Збірник наукових праць. Наукові записки Рівненського державного гуманітарного університету. Випуск 2 (45). — Рівне: РДГУ, 2011. — 211 с.

Збірник наукових праць містить статті з актуальних проблем дошкільної освіти та підготовки кваліфікованих педагогічних кадрів за матеріалами доповідей міжнародної науково-практичної конференції «Світ дошкілля: психолого-педагогічні проблеми дошкільної освіти», проведеної 9-10 грудня 2010 р. Рівненським державним гуманітарним університетом спільно з Міністерством освіти і науки, молоді та спорту України, Управлінням освіти і науки Рівненської обласної державної адміністрації, Інститутом психології ім. Л.С.Виготського Російського державного гуманітарного університету (Москва, Росія), факультетом дошкільного виховання Білоруського державного педагогічного університету ім. Максима Танка (Мінськ, Білорусь), Бельцьким державним педагогічним університетом імені Алеко Руссо (Бельці, Молдова), факультетом дошкільного виховання та освіти дорослих Дебреценського університету (Гайдубесермень, Угорщина).

Матеріали можуть бути корисними для науковців, працівників дошкільних навчальних закладів, викладачів та студентів вищих педагогічних навчальних закладів.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор:

Пальчевський Степан Сергійович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Заступник головного редактора:

Янцур Микола Сергійович – кандидат педагогічних наук, професор (відповідальний секретар) (Рівненський державний гуманітарний університет).

ЧЛЕНИ РЕДАКЦІЙНОЇ КОЛЕГІЇ:

Бех Іван Дмитрович – доктор психологічних наук, професор, дійсний член НАПН України (Інститут проблем виховання АПН України);

Безкоровайна Ольга Володимирівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Вербець Владислав Володимирович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Воробйов Анатолій Миколайович – кандидат педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Дем'янчук Анатолій Степанович – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АНВШ України (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Карпенчук Світлана Григорівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Коваль Ганна Петрівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Литвиненко Світлана Анатоліївна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Лісова Світлана Валеріївна – доктор педагогічних наук, професор, дійсний член АПСН (Міжнародний економіко-гуманітарний університет ім. академіка Степана Дем'янчука);

Малафійк Іван Васильович – доктор педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Павелків Роман Володимирович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Петренко Оксана Борисівна – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет);

Поніманська Тамара Іллівна – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Руденко Володимир Миколайович – доктор педагогічних наук, професор (Рівненський інститут слов'янознавства Київського славістичного університету);

Тищук Віталій Іванович – кандидат педагогічних наук, професор, член-кореспондент АПСН (Рівненський державний гуманітарний університет);

Ямницький Вадим Маркович – доктор психологічних наук, професор (Рівненський державний гуманітарний університет).

Затверджено Вченою радою Рівненського державного гуманітарного університету (протокол № 9 від 29.04.2011 р.).

Збірник затверджений ВАК України як наукове фахове видання, в якому можуть публікуватися результати дисертаційних робіт на здобуття наукового ступеня доктора і кандидата наук з педагогіки (постанова Президії ВАК України №1-05/7 від 9.06.1999 р. та додатки до постанови ВАК України від 11.10. 2000 р. № 1 – 03/8 і від 30.03.2011 р. № 1 – 05/3).

За достовірність фактів, дат, назв і т. п. відповідають автори статей. Думки авторів можуть не збігатися з позицією редколегії. Рукописи рецензуються і не повертаються.

Адреса редакції: 33028 м. Рівне, вул. Остафова, 31. Рівненський державний гуманітарний університет

ISBN 966 — 7281 — 09 — 04.

© Рівненський державний гуманітарний університет, 2011

3. Закон України «Про дошкільну освіту»: За станом на 25 листопада 2005 року / Верховна Рада України. – Офіц. вид. – К.: Парламентське видавництво, 2005.
4. Мурашківська І.Н. Камо грядеши, ТРИЗ-педагогіка // Технології творчості. – 2000. – №1. – С. 20-26
5. Нестеренко А. Несколько мыслей о ТРИЗ-педагогике // Технології творчості. – 1999. – №3. – С. 15-24.
6. Проект концепції розвитку дошкільної освіти на 2010-2016 рр.
7. Указ Президента України від 20.03.2008 р. № 244 «Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні».

Резюме. В статті обоснована актуальність проблеми підготовки і перепідготовки педагогічних кадрів, здатних до створення і впровадження інноваційних технологій розвитку, навчання і виховання дитини дошкільного віку; розглянуті принципи, ідеї, механізми, функції та дана характеристика засобів ТРИЗ-педагогіки; розкриті можливості її використання для розвитку особистості дитини.

Ключові слова: підготовка педагогічних кадрів, інноваційні технології розвитку, ТРИЗ-педагогіка.

The summary. In the article reasonable actuality of problem of preparation and retraining of teachers, able to create to implement the innovative technologies of development, studies and education of child of preschool age is grounded; principles, ideas, mechanisms, functions and description of facilities of TDIT-pedagogic are given; the possibilities its usage for development of personality of child are exposed.

Key words: training of pedagogical personals, innovative technologies of development, TDIT-pedagogic.

Одержано редакцією 16.11.2010 р.

УДК: 37.4

Т.І. ПОНІМАНСЬКА

ГУМАНІСТИЧНІ ПЕДАГОГІЧНІ ЦІННОСТІ ЯК СИСТЕМОУТВОРЮЮЧИЙ ЧИННИК ГУМАНІСТИЧНОГО ВИХОВАННЯ

Резюме. У статті аналізуються сучасні підходи до гуманістичного виховання як системи, основою якої є взаємодія педагога і вихованця на засадах гуманістичних цінностей. Розкрито особливості гуманістичної особистісної позиції педагога.

Ключеві слова: гуманістичне виховання, гуманістичні цінності, взаємодія педагога і вихованця, особистісна позиція педагога.

Постановка проблеми. Гуманістична парадигма стає домінантою історико-педагогічного процесу в моменти кризи культури та ідеології, руйнування образу світу, який формувався впродовж тривалого періоду, різкої переорієнтації аксіологічних пріоритетів у духовному житті суспільства. Порушення балансу між суспільством і особистістю, яке виникає при цьому, вимагає звернення до стабілізуючих духовних чинників, одним з яких є гуманізація освіти. Як зазначає О.Я.Савченко, гуманістична спрямованість є найвиразнішою ознакою мети нової освіти на філософському рівні [6].

Аналіз досліджень. Характеризуючи нове осмислення проблем освіти, учені стверджують, що гуманізм як нова орієнтація освіти виникає у відповідь на попередній тоталітарний лад держави, її ідеологічний диктат, монополію, бюрократичний стиль управління, на технократичний підхід, що проникнув у філософію, науку і масову культуру [5]. Поділяючи думки дослідників, зауважимо, що ними одночасно використовуються поняття “гуманізація освіти”, “особистісно зорієнтоване виховання”, “виховання гуманізму”, “гуманізм у вихованні”, однак зв'язок цих понять з процесом гуманістичного виховання залишається поза предметом педагогічних досліджень. Означені поняття не мають однозначного трактування в педагогічній теорії і практиці, що пояснюється множинністю концепцій гуманістичного виховання.

У психолого-педагогічному контексті термін “гуманізація” вже тривалий час вживається, по-перше, у значенні гуманітаризації змісту освіти, що виявляється у відповідному оновленні програм, збільшенні питомої ваги гуманітарних дисциплін з метою посилення гуманістичного світогляду дитини і педагога; а по-друге, для розкриття демократизації взаємин педагога і вихованців, лібералізації стилю педагогічного спілкування, надання можливостей засвоєння знань та способів діяльності на творчому рівні, забезпечення права на вибір способів самостійної роботи, посилення індивідуальних методів навчання і виховання тощо. Автори першого напрямку розуміють гуманізацію освіти як процес її переорієнтації з абстрактного світопізнання та антропоцентристської індивідуалізації на посилення системи зв'язків людини з навколишнім світом. Значним внеском у вирішення проблеми гуманізації бачиться також включення до змісту освіти екзистенціальних понять (добра і зла, життя і смерті, цілі й сенсу життя людини, щастя і совісті, радості і страждання тощо).

Другий напрям найбільш виразно представлений працями Ш.О.Амонашвілі, який переконаний, що саме характер спілкування педагога з дітьми складає фундамент, на якому будується вся діяльність освітнього закладу. Відтак, виділено два типи спілкування: імперативний і гуманістичний: перший утримується на примусі, покаранні, остраху перед оцінкою; другий – на рівноправному співробітництві педагога з вихованцями, довірі, взаємній повазі [1].

Важливість пропонованих підходів не підлягає сумніву. Проте на необхідність вищезначених змін указували як теоретики, так і педагоги-новатори вже давно і неодноразово. У дійсності ці напрями не

вичерпують проблеми гуманізації, оскільки не зорієнтовані на особистість, а тому не вирішують завдання переходу від минулої мети – людини абстрактної до сучасної – людини реальної, на що має бути спрямована як гуманізація всього суспільства, так і освіти. Відтак, для гуманізації освіти необхідно створити відповідні соціокультурні, педагогічні умови для формування потреб особистості в самоактуалізації на принципах моральної визначеності, творчості, відкритості світу.

Постановка завдання. Ми виходимо з того, що гуманізація сприяє вирішенню двох важливих проблем: підвищенню реальної цінності кожної людини як особистості та збереженню глобального життєзабезпечення людства загалом. Гуманізація як похідне від поняття “гуманізм” характеризує соціально-ціннісні і морально-психологічні засади суспільного життя, людських взаємин. Вона також позначає і ціннісні параметри виховання як суспільного явища.

Виклад основного матеріалу. Гуманізація освіти нами розглядається як важливий соціально-педагогічний принцип, що відображає сучасні суспільні тенденції у становленні і розвитку цієї системи.

У такому розумінні гуманізація за цілями спрямована на розвиток особистості як суб’єкта творчої діяльності. Гуманізація є найсуттєвішою ознакою нового педагогічного мислення, яке стверджує полісуб’єктну сутність виховного процесу. Охарактеризуємо складові особистісної гуманістичної позиції педагога.

Відомо, що освіта як цілеспрямовано організований процес розвитку людини уможливується певними цілями виховання, спеціальною взаємодією учасників цього процесу, спрямованою на досягнення поставлених цілей за допомогою спеціальних засобів. У зв’язку з цим Г.Б.Корнетов у якості універсальної розглядає типологію базових моделей, яка враховує джерело і спосіб постановки педагогічних цілей, позиції і взаємини сторін у процесі їх досягнення та результат. Він виділяє три базові моделі, представлені парадигмами авторитарної педагогіки, маніпулятивної педагогіки, педагогіки підтримки (педагогічні парадигми розглядаються як сукупність стійких характеристик, які визначають змістову єдність схем теоретичної і практичної діяльності незалежно від міри їх рефлексії) [4].

Погоджуючись з авторами у визнанні необхідності врахування екзистенціальної сутності дитини, її права на вільне самовиявлення і самореалізацію, вважаємо більш обґрунтованим підхід І.Д.Бежа, який вказує, що розвиток особистості, безперечно, має бути вільним, без насильства і примусу, оскільки особистість і свобода – це два боки однієї медалі. Адже людина як суб’єкт вільної (доцільної, свідомо мотивованої) діяльності й кваліфікується – особистість. Такий підхід, на нашу думку, більше відповідає сутності гуманістичного виховання.

Нагадаємо, що в гуманізмі виділяють два аспекти: ціннісний, тобто розуміння гуманізму як цінності, та практико-орієнтуючий аспект, що являє собою зовнішній вираз гуманізму, його реалізація в діяльності. Варто погодитися з авторами, які визначають гуманізм як педагогічну стратегію діяльності всіх ланок освіти, що базується на системі гуманістичних знань, поглядів, ідей, переконань, практично спрямованих на формування гармонійно розвинутої особистості з відповідними, притаманними їй якостями, проявами, що технологічно реалізуються через гуманістичні відносини в процесі виховання.

Сучасний гуманізм в освіті розглядає особистість вихованця в процесі змін, зумовлених взаємодією з навколишнім світом. Розвиток якостей особистості, які набувають соціальної значущості в цьому контексті, вимагає включення у зміст освіти в якості нормативних, базових таких інформаційних блоків, які спрямовані на окреслення кола центральних проблем і навертають людину до смислу буття (добро і зло, життя і смерть, краса й гармонія). Важливе значення має зростання міри формування цілісного уявлення про світ і про себе як частини цього світу, формування інтегративного знання про людину та освоєння прийомів роботи з собою як людською сутністю шляхом накопичення досвіду самопізнання, самовдосконалення, самовиховання, визначення орієнтирів і способів вирішення життєвих задач, забезпечення підстав для вибору в життєвих ситуаціях на користь добра тощо.

Гуманістична парадигма освіти передбачає множинність вражень, думок, цінностей, смислів, що виявляється реально можливим лише за умови включеності навчального процесу освітнього закладу в сучасний соціокультурний простір, який дозволяє особистості розвивати свій інтелектуальний і духовний потенціал у процесі гуманістично зорієнтованої взаємодії в широкому соціально-освітньому середовищі.

Очевидною є необхідність формування потреби і можливості висувати і коректувати цілі виховання і навчання за активної участі всіх тих дорослих і дітей, кого включає у свою орбіту педагогічна система, створена для досягнення означених цілей. Реальна ситуація формування цілі не на абстрактному теоретичному, а на власне педагогічному рівні дозволяє педагогові відійти від “посереднього” бачення цілей і створити власну модель діяльності, яка заснована на особистісному підході до дитини. На думку І.А.Колеснікової, означене положення є важливим критерієм гуманізації освіти.

Характеризуючи виховання як багатовимірний, однак цілісний процес, учені доходять висновку, що нині пріоритетним визначенням є та інтегративна властивість виховання, яка найбільше відповідає його сучасній сутності – гуманістична. За найбільш загальним визначенням, гуманістичне виховання – не прямий вплив на особистість, а соціальна взаємодія з нею різних суб’єктів: конкретних людей, їх мікрогруп і колективів. Виховний ефект цієї суб’єкт-суб’єктної взаємодії визначається тим, які особистості беруть у ній участь, якою мірою вони усвідомлюють і відчувають себе особистостями і бачать особистість у кожному, з ким вступають у взаємодію.

Окреслимо сутнісні характеристики гуманістичного виховання.

Перш за все, гуманістичне виховання спрямоване на подолання суворо адаптаційної функції, притаманної авторитарному вихованню. Доведено, що розвиток особистості здійснюється в процесі соціалізації, яка розглядається, з одного боку, як засвоєння індивідом соціального досвіду, цінностей, норм, установок, притаманних суспільству та соціальним групам, до яких він уходить, а з іншого – як активне відтворення людиною системи соціальних зв'язків та соціального досвіду. Соціалізація залежить від значного числа обставин, які фахівці в галузі соціальної педагогіки зводять до таких груп: макрочинники (суспільство, держава, планета, космос), мезочинники (етнокультурні умови і тип поселення), мікрочинники (сім'я, освітні установи, релігійні організації, групи однолітків, засоби масової інформації та ін.). Гуманістичне виховання покликане здійснювати впорядкування впливу цих чинників, з одного боку, а з іншого – створювати умови успішної соціалізації для розвитку особистості.

Перебудова виховання на гуманістичних засадах визначається зміною ціннісних установок учасників освітнього процесу. Відтак, спрямованість майбутнього педагога на перетворення себе передбачає систему смислових установок на організацію пізнавальної та інших особистісно-професійно значущих видів діяльності. Ціннісне ставлення до відповідного періоду життєдіяльності як до періоду “наближення” до висот професії визначає життєву позицію, перспективу на всіх етапах (рівнях) становлення і розвитку, оволодіння базовою основою особистісного становлення майбутніх педагогів і майбутньої професійної діяльності.

Ми розглядаємо гуманістичне виховання як найважливішу характеристику способу життя педагогів і вихованців, що становить реально функціонуючу виховну систему. Гуманізм має стати цінністю, нормою і принципом педагогічної діяльності. Завдяки цьому педагог буде здатним формувати гуманістичні цінності в дітей.

Характеризуючи роль гуманістичних педагогічних цінностей як головного чинника системи гуманістичного виховання, вчені особливого значення надають проблемі ціннісних орієнтацій педагога, які виконують роль своєрідної “аксіологічної пружини”, активізуючи перехід теорії в практику. Однак загально визнане твердження про те, що гуманізм у вихованні потребує рівноправності вихователя і вихованців, позиції, за якої виключається грубе підпорядкування дитини волі дорослого, має бути науково обґрунтоване і конкретизоване для втілення в процес підготовки педагога.

Для здійснення умов гуманістичного виховання від педагога вимагається переосмислення своєї діяльності. Створення її нових смислів ґрунтується на розумінні того, що дійсно важливо для дітей, перегляді способів взаємодії дитини й педагога. Виникає проблема логіки професійної підготовки педагога, яка нині починається з теоретичного освоєння понять та законів, що гальмує формування гуманістичних педагогічних цінностей.

У гуманістично зорієнтованому педагогічному процесі особистісні й професійні якості педагога взаємообумовлені і становлять цілісність. Особистісно-професійний ріст педагога є неперервним процесом розгортання особистісного і професійного потенціалу, що впливає на педагогічну діяльність, кінцевим результатом якого є створення умов для самореалізації вихованців. При цьому на розвиток особистості суттєвий вплив справляють не зовнішні чинники, а внутрішні суперечності особистісно-професійного росту.

Аналіз поліфункціонального застосування поняття суб'єкта діяльності у психології дозволяє виділити спільне у багатьох визначеннях – це здатність ставати у певну професійну позицію стосовно своєї діяльності. Стати суб'єктом своєї діяльності означає якісно освоїти цю діяльність, оволодіти нею і творчо ставитися до її здійснення. Визначення власної позиції, загалом, означає самостворення особистості у контексті професійної діяльності і вибудовування на цій основі професійної Я-концепції як динамічної сукупності смислових установок особистості, спрямованих на себе як суб'єкт діяльності. Я-концепція досить динамічна, вона включає самооцінку, сприймання об'єктивних умов та суб'єктивних чинників, що впливають на особистість. Образ власного “Я” змінюється завдяки накопиченню теоретичних знань, роздумів про себе, свій життєвий шлях, своє покликання. Однак психологи стверджують, що визначальним моментом Я-концепції є формування соціального досвіду, який здобувається людиною у спілкуванні з іншими людьми, шляхом аналізу своєї та інших поведінки і діяльності, а також ставлень своїх та до себе. Доречно зауважити, що для успіху діяльності необхідне позитивне самоприйняття. Зрозуміло, що педагог з позитивною Я-концепцією здатний приймати зрілі професійні рішення, знаходити більшу кількість альтернатив поведінки, виявляти творчу активність. Негативна Я-концепція є причиною багатьох труднощів у роботі педагога, як соціального, так і емоційного характеру, а головне – вона унеможливує виховання позитивної Я-концепції дитини. Саме тому в підготовці педагога важливо забезпечити поруч з когнітивним розвитком формування адекватної особистісної регуляції. Для того, щоб бути дійсним суб'єктом педагогічної діяльності, потрібно мати прагнення і можливість транслювати в процесі виховання свою індивідуальність. Гуманістичний потенціал педагога – явище багатомірне. Перший вимір його пов'язаний із подоланням відчуження від дитини. Другий – осмислення виховної системи як системи синергетичного рівня, тобто розуміння дитини як складної саморганізованої системи, що вимагає беззаперечного прийняття, терпимості, педагогічної віри в її індивідуальну неповторність. Третя складова гуманістичного потенціалу педагога – гуманістичний характер організації життя дітей, створення для них ситуацій успіху, що дозволяє подолати шаблони одноманітності традиційного освітнього закладу (І.А.Колесникова).

Отже, гуманізація освіти передбачає новий тип професійного мислення і поведінки педагога, заснований на особистісно-гуманних цінностях.

Гуманістичний світогляд педагога ґрунтується на субстанціональному переконанні в позитивності людської сутності, первинно закладеної у вигляді потенціалу і спрямованої на самоактуалізацію за сприятливих соціальних умов. На особистісному рівні субстанціональний компонент гуманістичного світогляду виявляється у прагненні педагога до власної самоактуалізації, на професійному – у ставленні до дітей (так само, як і до інших учасників педагогічної взаємодії) як до суверенних інтенційних суб'єктів особистісного самоздійснення.

Висновок. У поняття “особистісна професійна педагогічна позиція” ми включаємо систему ціннісних гуманістичних ставлень педагога до дітей, до педагогічної діяльності, до самого себе. Для повноцінного розвитку дитини необхідне її позитивне ставлення до себе, відчуття цінності свого “Я”, віра у свої сили і можливості, що обумовлюється ставленням дорослих, їх прийняттям особистості, що розвивається. До такого прийняття дитини здатний лише той вихователь, який має відповідне ставлення до самого себе. Відтак у структурі ціннісних орієнтацій педагога пріоритетне місце мають цінності самоприйняття та прийняття особистості дитини. Гуманізм повинен стати цінністю, нормою і принципом педагогічної діяльності. Завдяки цьому педагог буде здатний вводити дитину у світ гуманістичних цінностей.

Аналіз гуманістичної парадигми виховання дозволяє розглядати його як суб'єкт-суб'єктну взаємодію на основі розвитку певної духовної спільності, де вищою метою педагога є не лише створення найсприятливіших умов для саморозвитку дитини, але й сам він розвивається як особистість, що одержує можливості для самоактуалізації.

Це установка на дитину як на самоцінність, її розуміння і прийняття; здатність здійснювати різні види міжсуб'єктної діалогічної взаємодії; ставлення до себе як суб'єкта гуманістичних перетворень педагогічного процесу.

ЛІТЕРАТУРА

1. Амонашвили Ш. А. Размышления о гуманной педагогике / Амонашвили Ш. А. – М. : Издательский Дом Шалвы Амонашвили, 1995. – 496 с.
2. Колесникова И. А. Педагогическая реальность в зеркале межпарадигмальной рефлексии / Колесникова И. А. – СПб. : СПб ГУПМ, 1999. – 242 с.
3. Корнетов Г. Б. Гуманистическое образование : традиции и перспективы / Корнетов Г. Б. – М. : ИТП и МИО РАО, 1993. – 135 с.
4. Мышление учителя / [под ред. Ю. Н. Кулюткина, Г. О. Сухобской]. – М. : Педагогика, 1990. – 704 с.
5. Савченко О.Я. Новий етап розвитку шкільної освіти і підготовка майбутнього вчителя / О. Я. Савченко // Шлях освіти. – 2003. – № 3. – С. 2 – 7.

Резюме. В статті аналізуються сучасні підходи до гуманістичного виховання як системи взаємодії педагога і вихованця на педагогічних цінностях. Розкриваються особливості гуманістичної особистісної позиції педагога.

Ключевые слова: гуманістичне виховання, гуманістичні цінності, взаємодії педагога і вихованця, особистісна позиція педагога.

The summary. The article analyses modern approaches to the humane upbringing as the system of cooperation of a teacher and a child concerning pedagogical values. Also the peculiarities of humane personal position of a teacher are defined.

Key words: humane upbringing, humane values, cooperation of a teacher and a child, personal position of a teacher.

Одержано редакцією 20.09.2010 р.

УДК: 378.001.76

О. М. ПОПЕНКО, О. І. МЕЛЬНИЧУК

ОСОБЛИВОСТІ УПРАВЛІННЯ ІННОВАЦІЙНИМИ ПРОЦЕСАМИ У ВНЗ І – ІІ РІВНІВ АКРЕДИТАЦІЇ

Резюме. Стаття присвячена проблемі визначення специфіки управління ВНЗ І-ІІ рівнів акредитації в умовах реформування та розвитку системи вищої освіти. В ній висвітлено теоретичні засади управління інноваційними процесами в закладах названого типу, визначено його функції, умови та основні напрями.

Ключові слова: інноваційні процеси, вищі навчальні заклади І-ІІ рівнів акредитації, управління в системі освіти, функції управління.

Постановка проблеми. Стратегічною метою реформування та розвитку вищої освіти на сучасному етапі є забезпечення високої її якості та інтеграція у європейський освітній простір. Значних змін зазнають усі складові системи вищої освіти, у тому числі й ВНЗ І-ІІ рівнів акредитації. Важлива роль цих закладів як невід'ємної складової сучасної системи вищої освіти в Україні доведена багаторічним досвідом і потребами сьогодення. Проте досягнення високого рівня якості освіти в коледжах, технікумах, училищах вимагає системних реформ, спрямованих на їх оновлення, вдосконалення та розвиток відповідно до світових норм. Це актуалізує проблему визначення напрямів, змісту й умов забезпечення ефективності нововведень у ВНЗ І-ІІ рівнів акредитації.

ЗМІСТ

<i>Козлюк О.А.</i> Робота з батьками щодо формування гуманістичної спрямованості спілкування дітей дошкільного віку.	3
<i>Марчук Г.В.</i> Становлення соціального досвіду дітей старшого дошкільного віку в ігровій діяльності.	7
<i>Марусинець М.М.</i> Рефлексія у професійній діяльності вчителя початкових класів.	10
<i>Машикіна Л.А.</i> Практична підготовка слухачів магістратури за спеціальністю «Дошкільна освіта».	14
<i>Машовець М.А.</i> Сучасні підходи до організації педагогічної взаємодії дошкільного навчального закладу та батьків вихованців.	18
<i>Мудрак М.А.</i> Роль творчого потенціалу в процесі розвитку особистості.	24
<i>Науменко Т.І., Стеценко І.Б.</i> Пропедевтика інформаційної грамотності дітей від 2 до 6 років.	27
<i>Научук Т.В.</i> Психолого-педагогічні аспекти готовності керівника дошкільного навчального закладу до інноваційної діяльності.	31
<i>Никонова Л.Е.</i> Воспитание патриотизма ребенка в дошкольном учреждении средствами традиционной белорусской культуры.	35
<i>Онищенко А.С.</i> Інтелектуальний розвиток дошкільників на заняттях англійської мови.	38
<i>Олійник О.М.</i> Театрально-освітній простір дошкільного навчального закладу як передумова формування емоційної сприйнятливості дітей дошкільного віку.	42
<i>Павлушкіна О.В.</i> Використання інтерактивних технологій навчання у процесі викладання дошкільної педагогіки.	47
<i>Павлюк Т.О.</i> Проблема формування уявлень про лічбу у дітей старшого дошкільного віку: історія та сьогодення.	51
<i>Падалка О.І.</i> Аксіологічні особливості підготовки майбутніх фахівців дошкільної освіти.	54
<i>Паніна В.</i> Соціально-психологічний портрет дітей раннього віку – вихованців дитячих будинків.	57
<i>Пісоцька Л.С.</i> Організація розвивального простору для дітей: ретроспектива і сьогодення.	61
<i>Пилітко Л.М.</i> Темперамент дошкільника: особливості формування і прояву.	65
<i>Полєвікова О.Б.</i> Особливості засвоєння дошкільниками слів різних ступенів узагальнення.	68
<i>Половіна О.А.</i> Активізація навчальної діяльності майбутніх вихователів засобами ТРВЗ-педагогіки.	72
<i>Поніманська Т.І.</i> Гуманістичні педагогічні цінності як системоутворюючий чинник гуманістичного виховання.	76
<i>Попенко О.М., Мельничук О.І.</i> Особливості управління інноваційними процесами у ВНЗ I-II рівнів акредитації.	79
<i>Прилепин В.Л.</i> Особенности личностного развития педагогов ДОУ с разным образом семьи и их влияние на воспитательный процесс.	84
<i>Руденко В.М.</i> Оновлення змісту вищої освіти у контексті культури.	88
<i>Савінова Н.В.</i> Місце принципів комплексного підходу до розвитку мовлення та взаємозв'язку мислення, мови і мовлення в спеціальній методиці початкового навчання української мови.	93
<i>Сварковська Л.А., Пічурова К.С.</i> Здоров'язберігаючі технології у фізичному вихованні дітей раннього та дошкільного віку.	98
<i>Стаєнна О.О.</i> Формування основ громадянськості у дітей старшого дошкільного віку.	102
<i>Старжинская Н.С.</i> Инновационные процессы в дошкольном образовании Беларуси.	106
<i>Степанова О.І.</i> Психолінгвістичні основи навчання аудіювання дітей дошкільного віку.	110

<i>Стреха Е.А.</i> Модульний підход к організації роботи по екологічному вихованню дітей дошкільного віку.	113
<i>Сузанская Т.Н.</i> Образы материнства и детства в русской литературе XIX-XX вв.	116
<i>Титаренко С.А.</i> Підготовка студентів до виховання виразності рухів у дітей дошкільного віку в процесі проведення рухливих ігор.	119
<i>Товкач І.Є.</i> Індивідуальні особливості дітей дошкільного віку в ракурсі теоретичних розробок педагогів і психологів.	123
<i>Трусова Е.Л.</i> Своеобразие восприятия скульптуры детьми седьмого года жизни.	126
<i>Тупіленко С.В.</i> Розвиток теорії фізичного виховання дітей раннього віку.	130
<i>Улюкаєва І.Г.</i> Вітчизняний досвід створення програм для дитячих садків у 20-30 рр. XX ст.	133
<i>Фасолько Т.С.</i> Використання особистісно орієнтованих освітніх технологій у формуванні особистості дитини дошкільного віку.	137
<i>Федоренко М.В.</i> Упровадження психолого-педагогічних умов формування професійно значущих якостей у процесі фахової підготовки майбутніх педагогів.	141
<i>Ховрина Г.Б.</i> Общение ребенка с близкими взрослыми как условие формирования психологической готовности детей к обучению в школе.	145
<i>Хролець О.І.</i> Використання потенціалу дитячої літератури у формуванні гуманістично-ціннісних орієнтацій дітей дошкільного і молодшого шкільного віку.	152
<i>Шебеко В.Н.</i> Развитие субъектности дошкольника в физкультурно-оздоровительной деятельности.	155
<i>Шелестова Л.В.</i> Особливості навчання читання старших дошкільників з метою збагачення картини світу.	160
<i>Шовкопляс О.М.</i> Удосконалення змісту навчально-методичної практики з фізичного виховання в системі підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку.	165
<i>Шутяк В.Г.</i> Ознакомлення молодших школярів з елементами техніки.	168
<i>Чередніченко С.В.</i> Теоретико-пізнавальне осмислення культурологічної складової у змісті дошкільної освіти.	172
<i>Юрчук О.І.</i> Організація індивідуального підходу у процесі фізичного виховання дітей дошкільного віку.	175
<i>Янциур Л.А.</i> Організація образотворчої діяльності дітей в рамках Базової програми розвитку дитини «Я у Світі».	180
<i>Янциур М.С.</i> Досвід підготовки фахівців з професійної орієнтації в зарубіжних країнах.	183
<i>Д-р Ковачне Д-р Бакоші Єва PhD, Гованські Яношне, Кішне Корбуль Каталін.</i> Методика формування комплексних компетенцій дошкільного виховання Komplex óvodai módszertani kompetenciák.	192
<i>Д-р Ковачне Д-р Бакоші Єва PhD</i> Розвиток креативного мислення.	198
<i>Гованські Я.</i> Місце хорового співу у підготовці фахівців дошкільного виховання.	204
<i>Відомості про авторів.</i>	208